

„Są to tylko przypuszczenia niemające potwierdzenia w zebranych danych statystycznych, ale mogą stanowić wstęp do szerszych badań z tego zakresu” (s. 211), „Tak zarysowana problematyka może również posłużyć jako pole pogłębionych badań [...]” (s. 213).

Recenzowana monografia mająca charakter interdyscyplinarny napisana była w szczególności z myślą o osobach, od których zależy kształt i specyfika polskiej edukacji oraz władnych zaimplementować korzystne zmiany. Przedstawione wyniki badań stanowią bogate źródło wiedzy dla nauczycieli, doradców zawodowych, rodziców, młodzieży stojącej przed wyborem dalszej ścieżki edukacyjnej, mającej wpływ na ich dalsze losy nie tylko zawodowe, ale i osobiste. Nie ulega wątpliwości, że studenci przeczytawszy tę pozycję nie pozostaną wobec niej obojętni, gdyż z pewnością okaże się ona pomocna przy podejmowaniu świadomych działań związanych z dalszą egzystencją.

BIBLIOGRAFIA

- CZAPIŃSKI, J. (red.) (2004). *Psychologia pozytywna. Nauka o szczęściu, zdrowiu, sile i cnotach człowieka*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- CZAPIŃSKI, J., PANEK, T. (red.) (2015). *Diagnoza społeczna 2015. Warunki i jakość życia Polaków*. Warszawa: Rada Monitoringu Społecznego.

Dr Katarzyna Pardej
Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej
e-mail: kpardej@aps.edu.pl
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7111-7834>

Iwona SZEWCZAK, *Wychowanie i pedagogika Wolfganga Brezinki*, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2021, ss. 282. ISBN: 978-83-8061-982-1.
DOI: <https://doi.org/10.18290/rped23151.15>

Recenzowana publikacja zawiera niezwykle cenny opis koncepcji wychowania Wolfganga Brezinki – rozumianego jako „pomoc życiowa” – i wpisuje się w nurt empiryczno-normatywny pedagogiki o charakterze teoretyczno-praktycznym. Książka sytuuje się w przestrzeni bardzo bogatego w wielorakość swoich

form i modeli związku, jaki zachodzi między pedagogiką a filozofią, a także psychologią i prakseologią, i dlatego zasługuje na uwagę nie tylko pedagogów–teoretyków, czy filozofów wychowania ukierunkowanych na chrześcijańskie wychowanie człowieka. Przygotowanie recenzowanej publikacji wymagało dokładnej analizy badawczej źródeł obcojęzycznych, co dla autorki nie stanowiło problemu ze względu na jej kompetencje językowe. W moim przekonaniu publikacja stanowi bardzo potrzebną, a zarazem nowatorską analizę badawczą koncepcji wychowania wybitnego niemieckiego filozofa wychowania prof. Wolfganga Brezinki.

Wnikliwa lektura książki pozwala zgodzić się z zamieszczoną na okładce opinią ks. prof. dr hab. Mariana Nowaka, że „podjęcie myśli pedagogicznej Wolfganga Brezinki jest bardzo istotnym faktem naukowym i sytuuje książkę na pozycji dzieła bardzo potrzebnego i oczekiwanego”. Dzieje się tak za sprawą tego, że autorka nawiązuje do klasycznego podejścia w pedagogice, określanego często jako *pedagogia perennis*, które w opozycji do współczesnych lewicowych i postmodernistycznych podejść w nauce o wychowaniu wyznacza pole napięcia, w które dr Iwona Szewczak z sobie właściwą kompetencją wpisuje myśl pedagogiczną Brezinki, podejmując wraz z nim dyskurs ze współczesnymi koncepcjami wychowania. W dyskursie tym posługuje się jego wielkimi intuicjami pedagogicznymi i szuka analogii w dotychczasowej literaturze pedagogicznej.

Omawiana publikacja jest dziełem ambitnym i niezwykle użytecznym. Jej autorka w sposób erudycyjny i kompetentny opisała antropologiczne, aksjologiczne i teleologiczne fundamenty, motywy i inspiracje związane z wychowaniem jako „pomocą życiową”. W książce mającej charakter pedagogiczny obecne są wątki interdyscyplinarne (filozoficzno-teologiczne, kulturowe, fenomenologiczne). Dla niektórych odbiorców czyni to jej lekturę trudniejszą, ale zarazem podnosi jej walor poznawczy i prakseologiczny.

Przeglądając wielostronicową bibliografię, stwierdzam że dr Iwona Szewczak wykazała się bardzo dobrą znajomością literatury źródłowej i literatury przedmiotu z zakresu pedagogiki, a także inspirowanego przez chrześcijaństwo personalizmu. Publikacja zawiera bardzo bogaty spis literatury źródłowej, a cytowana bibliografia stanowi różnorodną bazę informacji naukowej z zakresu teorii wychowania i pedagogiki chrześcijańskiej.

Publikacja uwzględnia też kontekstualność zagadnienia. Kontekst wyznaczony jest przez okoliczności, w których dany człowiek żyje, uwarunkowania kulturowo-społeczne, polityczne, jak i aspekty religijne. W zakres kontekstualności wchodzi też środowisko, którego zrozumienie potrzebne jest do właściwego

odczytania istoty człowieka i czynności jaką jest wychowanie, domagające się uwagi, odwagi i dzielności życiowej.

Innym niewątpliwym walorem recenzowanej publikacji jest i to, że cel postawiony przez autorkę został w pełni zrealizowany, a potencjalny czytelnik otrzymuje cenne kompendium wiedzy na temat wychowania i pedagogiki w inspiracji chrześcijańskiej. Dlatego odnosząc się do monografii dr Iwony Szewczak, jestem zdania, że powinni po nią sięgnąć nie tylko profesjonaliści – teoretycy wychowania, ale również studenci pedagogiki, pedagodzy, wychowawcy, historycy wychowania, filozofowie, teologowie oraz osoby zainteresowane wychowaniem człowieka i za nie odpowiedzialne. Sądzę, że w publikacji tej każdy znajdzie coś cennego dla siebie. Pedagogom–praktykom i tym wszystkim, dla których wychowanie nie ma nic wspólnego z oczekiwaniem jedynie na to, co łatwe i przyjemne, w sposób szczególny polecam rozdział II. Ukazuje on elementy struktury procesu wychowania. Nie mniej cenny jest też rozdział III ukazujący aksjologiczne i teleologiczne problemy wychowania jako „pomocy życiowej”, a zarazem jako źródło inspiracji pedagogicznych do podejmowania działań, nadających sens życiu i wpływających znacząco na poczucie własnej wartości, jak również rozdział IV, zawierający uszczegółowioną interpretację celu wychowania.

Zaprezentowane podstawy wychowania i pedagogiki Wolfganga Brezinki wskazują, że zawarte w książce tezy i promocja zapomnianej i mało dziś znanej niemieckojęzycznej myśli pedagogicznej okresu międzywojennego i tej powstającej po II wojnie światowej, a także myśli personalistycznej – skupionej na podmiotowym traktowaniu wychowanka i wychowawcy jako podmiotów wychowania, oraz na przekonaniu o wychowalności człowieka i wielkim potencjale tkwiącym w człowieku, będą pobudzały do głębokiej refleksji i zastanowienia. Aby jednak tak rozumiane wychowanie – rozwijające, jakże dziś potrzebną dzielność życiową i odwagę – mogło zaistnieć, potrzebne jest działanie obejmujące całego człowieka i przez całe jego życie. Potrzebni też są odpowiedni wychowawcy posiadający umiejętność prowadzenia działań wychowawczych budzących i podtrzymujących ową dzielność życiową. Ważne znaczenie oprócz postaw uwzględniających wspólne i zróżnicowane style życia, uwarunkowania kulturowo-społeczne, polityczne, jak i aspekty religijne i pedagogiczne, ma także umiejętność poszukiwania środków, pozwalających osiągnąć pożądane cele realizowane w rodzinie, szkole i Kościele.

Recenzowana publikacja zasługuje na wysoką ocenę. Jest bardzo potrzebna i wyjątkowa w aktualnej sytuacji polskiej, europejskiej i światowej myśli pedagogicznej. Autorka prezentuje bardzo rozległą gamę problemów.

W recenzowanej książce spotykamy się ze świadectwem wysokiej erudycji i bardzo dobrą znajomością języka niemieckiego. W wielu miejscach spotkać możemy szczególną zdolność autorki do prowadzenia pogłębionych analiz. Całość dzieła utrzymana w rytmie bardzo dobrej narracji i wieloaspektowego potraktowania problematyki.

Prof. dr hab. Alina Rynio
Katolicki Uniwersytet Lubelski
e-mail: alina.rynio@kul.pl
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4113-7620>